

Δάση και Αειφορία: οικονομική εκμετάλλευση και προστασία περιβάλλοντος

/ [Πεμπτούσια](#)

Όπως προαναφέρθηκε, η έννοια της αειφορίας άρχισε να χρησιμοποιείται στον τομέα των δασών. Για την δασοπονία, η αειφορία συνδέεται στενά με δύο κυρίαρχες απόψεις - θεωρίες που συνοδεύονται από τις αντίστοιχες αρχές. Η λεπτομερέστατη ανάλυσή τους υπερβαίνει τους ερευνητικούς στόχους της παρούσας εργασίας, κρίνεται ωστόσο αναγκαίο να παρουσιασθούν συντόμως. Οι αρχές αυτές είναι: α) η αρχή της συντήρησης και β) η αρχή των καρπώσεων.

Σύμφωνα με την αρχή της συντήρησης, στόχος της είναι η διατήρηση του δάσους ως φυσικού οικοσυστήματος, το οποίο αποτελεί πηγή συνεχιζόμενης ωφέλειας για τον άνθρωπο. Η ωφέλεια αυτή προκύπτει από την συνεχιζόμενη παραγωγή ξύλου, ως επακόλουθο της φροντίδας για αναδάσωση και αναγέννηση των υλοτομημένων συστάδων δέντρων. Η φροντίδα του ανθρώπου-υλοτόμου προς το δάσος είναι μια ελάχιστη αλλά απαραίτητη υποχρέωση προστασίας και διατήρησης των δένδρων, η οποία πρέπει να τηρείται κατά την εκμετάλλευση των δασών.^{[1] [2]} Τα όποια όρια αυτής της υποχρέωσης (αυστηρά ή ελαστικά), ορίζονται από τον ίδιο τον άνθρωπο που, ως διαχειριστής, με κριτήριο την οικεία του ωφέλεια, καθορίζει την

παραγωγή και, κατά συνέπεια, το ποσοστό αναγέννησης του δάσους.

Η αρχή των καρπώσεων, στοχεύει σε μία διαρκή παραγωγή (απόληψη), ίσων κατ' έτος ή κατά μικρές περιόδους καρπώσεων. Για την επίτευξη των επιθυμητών σταθερών καρπώσεων, πρέπει να φροντίσουμε ώστε στο δάσος να υπάρχει μία συγκεκριμένη σύνθεση και να εκπροσωπούνται εξίσου όλα τα στάδια εξέλιξης, από τα οποία διέρχεται μια συστάδα δάσους κατά τη διάρκεια ενός κύκλου ζωής της.

Η παρουσία όλων αυτών των σταδίων εξέλιξης σε ένα δάσος καθιστούν αναγκαία την ταυτόχρονη εφαρμογή, δηλαδή το σύνολο των καλλιεργητικών εκείνων μέτρων, ώστε να επιτύχουμε την επιθυμητή κάρπωσή του. Έτσι, εξασφαλίζεται σταθερή κατ' έτος παραγωγή, αλλά και σταθερότητα ως προς βασικούς δείκτες του οικοσυστήματος, όπως είναι το ξυλαπόθεμα, το παραγωγικό δυναμικό κ.λπ..[\[3\]](#) Σύμφωνα και με την αρχή αυτή, ο άνθρωπος είναι ο παράγων που καθορίζει τα όρια της επιθυμητής εκμετάλλευσης και προστασίας ανάλογα με τα οικονομικά οφέλη.

Η εφαρμογή των ως άνω αρχών σαφώς οδηγεί σε ήπιας μορφής επεμβάσεις και αναντιλέκτως όχι σε ανεξέλεγκτη εκμετάλλευση, ενώ παράλληλα δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση συνθηκών αιεφορίας σε ένα δάσος. Η κατάσταση αυτή συνδέεται με πλεονεκτήματα σχετικά με τη σταθερότητα τόσο του οικοσυστήματος όσο και με την οικονομία. Αποδεχόμενοι πως το δάσος θέλουμε να συνεχίζει να αποδίδει για πάντα, σύμφωνα και με τον στόχο της αιεφορίας, δηλαδή αποδεχόμενοι την ικανοποίηση των αναγκών του παρόντος, χωρίς να μειώνεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών ανθρώπων να ικανοποιούν και τις δικές τους ανάγκες, πρέπει να αποφασισθούν και να εφαρμοσθούν τα μέτρα εκείνα που θα οδηγήσουν μακροπρόθεσμα στην κατάσταση αυτή.

Με την εφαρμογή λοιπόν των κατάλληλων μέτρων, η αρχή της αιεφορίας αποσκοπεί στο να υπάρχουν δάση: α) με υψηλούς δείκτες βιοποικιλότητας, β) με σταθερότερες συνθήκες λειτουργίας των φυσικών και βιολογικών κύκλων των δασών, γ) με αυξημένη ικανότητα αντίδρασης του οικοσυστήματος απέναντι σε προσβολές και παρεμβάσεις και δ) με υψηλότερο βαθμό ευελιξίας και ικανότητας προσαρμογής του οικοσυστήματος σε μεταβαλλόμενες συνθήκες του περιβάλλοντος.[\[4\]](#)

Εξετάζοντας την οικονομική πλευρά, η διασφάλιση των ανωτέρω μάς οδηγεί σε σταθερές αποδόσεις από χρόνο σε χρόνο. Κάτι τέτοιο με τη σειρά του συνδέεται με σταθερό εισόδημα και απασχόληση, με σταθερή τροφοδότηση της αγοράς με δασικά προϊόντα, αλλά και με ευνοϊκές συνθήκες λειτουργίας των δασικών εκμεταλλεύσεων.[\[5\]](#) Όταν στη σύγχρονη εποχή αναφέρουμε πως το δάσος

«αιιφορεί», έχουμε στον νου μας μία συγκεκριμένη μέθοδο διαχείρισης, βάσει της οποίας ο όγκος ξύλου που παράγεται, είναι ίσος ή μεγαλύτερος από αυτόν που αφαιρείται στο ίδιο χρονικό διάστημα.^[6] Τι συμβαίνει όμως όταν δεν αναφερόμεθα σε δάση, από τη στιγμή που, όπως ήδη προαναφέραμε, ως αιιφόρος ανάπτυξη ορίζεται γενικά και θεωρητικά η κάθε είδους ανάπτυξη, η οποία ικανοποιώντας τις επίκαιρες-τρέχουσες ανάγκες, εξασφαλίζει ότι και οι μελλοντικές γενεές θα έχουν τη δυνατότητα να ικανοποιήσουν τις δικές τους;^[7]

Μία από τις εύλογες απορίες που προκύπτουν είναι ο προσδιορισμός των αναγκών του παρόντος. Αν δεχτούμε πως οι ανάγκες αυτές αφορούν κυρίως στην παραγωγή και στην κατανάλωση, η ίδια έκθεση αναφέρει ότι, για να είναι η ανάπτυξη αιιφόρος, σημαίνει πως τα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσής της μπορούν να αναπαράγονται επ' άπειρον, χωρίς να προκαλείται ανεπανόρθωτη ζημιά σε ουσιώδη φυσικά οικοσυστήματα. Συνειδητοποιούμε λοιπόν πως η αιιφόρος ή άλλως βιώσιμη ανάπτυξη, είναι άμεσα συνδεδεμένη με το φυσικό οικοσύστημα και την προστασία του, καθώς τυχόν πρόκληση ζημιάς στο φυσικό οικοσύστημα δύναται να επηρεάσει την παραγωγή και την κατανάλωση.

Στην εποχή μας, η αιιφορία συναντάται συγχρόνως σε όλους τους τομείς της οικονομικής ανάπτυξης. Χρησιμοποιείται μάλιστα και σε τομείς που δεν έχουν άμεση σχέση με τους φυσικούς πόρους και το φυσικό περιβάλλον. Ως συνέπεια των ανωτέρω, η χρήση τού όρου δεν είναι πάντοτε επιτυχής -εκφέροντας λόγο από την πλευρά του Γεωτεχνικού-, ενώ παράλληλα συχνά αποτελεί τη βάση για μια γενικότερη πολιτική με ευρύτερη σημασία σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Στη συνέχεια, κρίνεται σκόπιμο, αφού αναφερθήκαμε περιληπτικά στο πώς χρησιμοποιείται η έννοια της αιιφορίας στη διαχείριση των δασών, να επιχειρήσουμε την παρουσίασή της και τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται στην εποχή μας.

Σημειώσεις

^[1] Γκατζογιάννης, 2012, σ. 123.

^[2] Γκατζογιάννης, 2012, σ. 123.

^[3] Γκατζογιάννης, 2012, σ. 123.

^[4] Γκατζογιάννης, 2012, σ. 124.

[5] Γκατζογιάννης, 2012, σ. 123.

[6] Αγγελίδης, 2004, σ. 8.

[7] Φλογαίτη, 2006, σελ 84.

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης «Αρχή της Αειφορίας και Ορθόδοξο ήθος: Μία νέα προοπτική στην οικολογική ηθική», του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΡ. ΤΣΟΥΡΑΠΑ. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντα καθηγητή τον Χρήστο Τερέζη και αξιολογητές τους Νικόλαο Κόϊο και Βασίλειο Φανάρα.